

Силабус курсу Соціальні інновації

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)
Спеціальність: 231 Соціальна робота
Освітньо-наукова програма «Соціальна робота»

Кількість кредитів – 5 (150 год.)

Рік підготовки – 1

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: вівторок 12.45-14.05, ауд.227; середа,
12.45-14.05, ауд. 227а

Консультації: понеділок 14.00-16.00, ауд. 227

Мова викладання: українська

Викладач курсу: **Поліщук В.А.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

E-mail викладача: polvira1951@gmail.com

Опис дисципліни

Мета курсу: підготувати аспірантів до впровадження змін у сучасну практику соціальної роботи; до аналізу суті нововведень та моніторингу ефективності їх упровадження; до продукування нових ідей, які сприятимуть удосконаленню соціальної роботи; формування у *випускників* третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (ступінь вищої освіти Доктор філософії, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота) умінь та навичок, необхідних для розробки та оптимального упровадження інноваційних технологій та практик в процес соціальної роботи.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні опанувати такі компетентності: ЗК 1 - здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі соціальної роботи, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. ЗК 3 - здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК 5 - здатність генерувати нові ідеї (креативність); ініціювати та втілювати інновації для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих проблем.

ФК 2 - здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності. ФК 4 - здатність виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження. ФК 7 - здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в галузі соціальної роботи та дотичні міждисциплінарні проекти.

Програма навчальної дисципліни

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/0	Тема 1. Сучасні трактування суті соціальних інновацій. Види соціальних інновацій. Класифікації соціальних інновацій	Знати про інновації як процес запровадження на практиці інноваційних ідей, засобів, технологій, в результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень у структурних компонентах соціальної роботи. Знати про модернізації як дії, спрямовані на зміну явищ, об'єктів, предметів у відповідності з сучасними вимогами шляхом введення різноманітних удосконалень структури, про нововведення як цілеспрямоване, продуктивне введення змін у систему або її структуру, що сприяє кардинальному вдосконаленню і переходу системи із одного стану в якісно новий.	Конспект лекції та відповідні джерела
2/0	Тема 2. Роль та місце соціальних інновацій у соціальній роботі в сучасних умовах. Інновації в соціальній сфері: сутність та особливості вивчення (2 год.)	Знати про інновації, модернізацію, нововведення, новацію, трансформацію, передовий досвід	Конспект лекції та відповідні джерела
2/4	Тема 3. Характеристика сучасних інноваційних технологій соціальної роботи	Знати критерії оцінки інноваційного процесу в соціальній сфері (відповідність вимогам життя, тенденціям суспільного розвитку, бачення нових можливостей удосконалення соціальної дійсності); новизна в цілепокладанні, відборі змісту, форм та засобів організації процесу; наявність відчутних, стабільних отриманих результатів; можливість творчого застосування в близьких умовах.	Конспект лекції та відповідні джерела
2/2	Тема 4. Інновації в діяльності соціальних установ, служб: сутність, види, відмінні	Знати послідовність (алгоритм) роботи по впровадженню інновацій: Виявлення, первинна діагностика і оцінка; накопичення фактичного матеріалу і його	Конспект лекції та відповідні джерела

	характеристики	систематизація; опис явищ соціальної дійсності (чи їх реконструкція по документам та свідцтвам) в реальній послідовності подій; теоретико-методичний аналіз (визначення ідей, задумів, технологій втілення); узагальнення і рекомендації, щодо можливості практичного втілення.	
2/2	Тема 5. Розробка і впровадження інноваційних проєктів. Критерії оцінки інноваційних проєктів.	Знати інноваційні технології як систему засобів, форм, методів, їх етапність та послідовність, яка істотно поліпшує структуру та якість соціального благополуччя та є результатом науково-дослідної діяльності в галузі соціальної роботи. Знати про інноваційні підходи до класифікації соціальних технологій та технологій соціальної роботи та елементи технології: мета діяльності; завдання, що конкретизують дану мету; цільова група діяльності; очікуваний кінцевий результат; критерії, за якими будуть оцінюватися результативність та ефективність впливів.	Конспект лекції та відповідні джерела
2/2	Тема 6 Соціально інноваційні підходи до соціальної роботи з людьми літнього віку (2 год.)	Знати клієнтоцентрований, середовищний, закладовий підхід до класифікації технологій соціальної роботи. Знати умови реалізації технологій соціальної роботи. Знати прикладні технології соціально-педагогічної роботи. Технології патронажу, пробації, тьюторської підтримки, медіації як інноваційні.	Конспект лекції та відповідні джерела
4/2	Тема 7. Інновації в системі освіти (2 год.)	мати знання про структуру інклюзії в освітній системі та особливості інноваційних технологій. інклюзії в освітній системі щодо молодих людей з особливими потребами	Конспект лекції та відповідні джерела
4/2	Тема 8. Інноваційні підходи до соціальної роботи з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями і особливими потребами	Знати технології соціальної роботи з людьми з функціональними обмеженнями. Особливості інноваційних технологій соціальної роботи з людьми з функціональними обмеженнями	Конспект лекції та відповідні джерела

	Тема 9. Інноваційна діяльність фахівця соціальної роботи та організатора соціальної роботи	Знати технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Особливості інноваційних технологій соціальної роботи з людьми похилого віку. Зарубіжний досвід інноваційних технологій соціальної роботи з людьми похилого віку.	Конспект лекції та відповідні джерела
	Тема 10. Конференція (захист інноваційного проекту)	Мати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання про принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності, про методи стимулювання інноваційної діяльності, про вплив системи стимулювання на розширення інноваційних можливостей організації.	Конспект лекції та відповідні джерела

Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Соціальні інновації» використовуються такі форми контролю:

– поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності аспірантів на семінарських заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;

– підсумковий контроль проводиться у формі заліку у термін, визначений графіком підсумкового контролю).

Рекомендована література

Основна:

1. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій для студентів спеціальності „Соціальна педагогіка”. Київ : КМПУ імені Бориса Грінченка. 2008. 152 с.

2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери: за ред. проф. І.Д. Звереві. Київ, Симферопіль : Універсум. 2012. 536 с.

3. Нісімчук А. С. та ін. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Видавничий центр "Просвіта". 2000. 365 с.

4. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах : кол. монографія / В. П. Андрущенко [та ін.] ; заг. ред.: В. П. Андрущенко, В. І. Луговий ; АПН України, Ін-т вищ. освіти. Київ : Педагогічна думка. 2008. 254 с.

5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV – [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб- портал. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

6. Стрілець С. І. Інновації у вищій педагогічній освіті: теорія і практика : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Стрілець С. І. ; Черніг. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів : Лозовий В. М. [вид.], 2013. 507 с.

7. Сучасні технології в освіті / уклад. І. П. Моїсєєва, Н. Д. Грудініна ; наук. ред. Т. Ф. Букшина ; АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського, Маріуп. держ. гуманіт. ун-т. – Київ : [б. в.]. 2005.

8. Єрескова Т.В. Методологічний вимір дослідження інновацій як соціального процесу/Т.В. Єрескова, О.О. Сомова [Електронне джерело]. – Режим доступу:< <http://lib.lntu.info/book/fb/pesp/2012/12-40/page5.html>>

9. Гармашова Е.П. Розвиток теорії інноваційних процесів/ Е.П. Гармашова [Електронне джерело]. – Режим доступу:< <http://www.moluch.ru/archive/25/2626/>>
10. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / [П. Ю. Саух та ін. ; за ред. П. Ю. Сауха]. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. - 443 с.
11. Превентивне виховання учнівської молоді: інноваційні технології : навч.-метод. посіб. / Т. Д. Дем'янюк [та ін.] ; Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Н.-д. лаб. інновац. виховних технологій Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту, Навч.-метод. центр відділу освіти Березнів. райдержадмін. - К. ; Рівне : Волинські обереги, 2006. - 360 с.
12. Психологічні особливості ефективності виховних технологій: Монографія / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; За заг. ред. М. Савчина. – Дрогобич: Коло, 2005. – 184 с.
13. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
14. Технології соціально-педагогічної діяльності : нав. посіб. / [Н. В. Заверико, Ю. Р. Мацкевіч, О. В. Пономаренко та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Заверико. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2014. – 280 с.

Допоміжна:

1. Буркова Л. В. Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму управління інноваційним процесом в освіті // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Збірник наукових праць / Ред. кол. Л.І.Даниленко та ін. - К.:Логос, 2000. - С. 231-238.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад, і голов. ред. В.Т.Бусел. - К., Ірпінь: Перун, 2001. - 1440 с.
3. Закон України "Про інноваційну діяльність". - 4 липня 2002 р. - <http://zakon1.dpu.ua/zakoni/show/1000>.
4. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні". - 16 січня 2003 р.
5. Лоренц Уолтер Социальная работа в изменяющейся Европе. - Амстердам -Киев, 1997.-199с.
6. Семигіна Т. Робота в громаді: практика й політика. - К.Видавничий дім "КМ Академія", 2004. - 180с.
7. Остапчук О.Є. Інноваційні процеси в освіті: пошук істини триває // Підручник для директора. - 2003. - №4. - С.3-8.
8. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Наказ МОН України №522 від 07.11.2000 р.